

Protocol Medische handelingen op scholen

Inhoud

Voorwoord 3

1 Soorten medische handelingen op school 4

a. Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt 4

b. Handelingen waarvoor de wet BIG wel geldt 4

c. Handelingen in noodsituaties 4

2 Medicijnverstrekking en medisch handelen 5

2.1 De leerling wordt ziek op school 5

2.2 Het verstrekken van medicijnen 6

2.3 Het opbergen van medicijnen op school 6

2.4 het verrichten van medische handelingen 6

Bijlage 1 Opdracht tot het verstrekken van medicijnen in geval van calamiteit 7

Bijlage 2 Aandachtspunten bij calamiteiten 9

Voorwoord

Leerkrachten worden soms op school geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is. Denk hierbij aan bijvoorbeeld hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn door een insectenbeet. Daarnaast krijgen leerkrachten in toenemende mate het verzoek van ouders en/of verzorgers om hun kinderen door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen. En ook steeds vaker wordt er werkelijk medisch handelen van leerkrachten verwacht zoals bijvoorbeeld het geven van sondevoeding of het toedienen van een injectie. Met de komst van Passend onderwijs is het mogelijk dat meer basisscholen met deze vragen te maken krijgen. Het uitvoeren van medische handelingen op school brengt risico's met zich mee, ook op juridisch gebied. Het bevoegd gezag van Openbaar Onderwijs Emmen (OOE) realiseert zich dat het uitvoeren van een medische handeling consequenties kan hebben voor leerkrachten en het onderwijsproces en heeft daarom besloten dat de handelingen volgens de wet BIG en risicovolle handelingen niet uitgevoerd worden door leerkrachten.

Voor overige situaties is het van belang dat er gehandeld wordt volgens een vooraf afgesproken en ondertekend protocol. Het protocol (zie bijlage) wordt gebruikt op alle scholen van OOE. Bij twijfel kan er door het bestuur advies worden ingewonnen bij de plaatselijke GGD waarna het schoolbestuur in overleg met de locatiedirecteur een beslissing neemt.

1. Soorten medische handelingen op school

a. Handelingen waarvoor de wet BIG* wel geldt

Het schoolbestuur van OOE heeft besloten dat handeling waarvoor de wet BIG geldt niet door personeel van OOE wordt uitgevoerd.

Meer informatie over de wet BIG is te vinden op <https://www.bigregister.nl/registratie/vraag-en-antwoord/wat-betekent-big-in-de-wet-big> en https://www.poraad.nl/system/files/themas/school_kind_omgeving/handreiking_medisch_handelen_in_het_basisonderwijs_0.pdf.

b. Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt

Het geven van medicijnen, dat kan bijvoorbeeld zijn het geven van een 'paracetamolletje' of het verzorgen van een schaafwond met jodium o.i.d. (het zgn. EHBO-handelen). Voor deze handelingen dient de ouder/verzorger van de betreffende leerling van tevoren de opdracht uit de bijlage te hebben ondertekend en dient de ouder/verzorger voor toediening telefonisch toestemming te geven.

c. Handelingen in noodsituaties

Iedere burger wordt in geval van een noodsituatie geacht te helpen naar beste weten en kunnen. Hierbij kan de hulp van de op school aanwezige BHV-ers ingeschakeld worden. De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie.

* De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de Gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel.

2. Medicijnverstrekking en medisch handelen

Leraren op school worden af en toe geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is. Denk hierbij aan hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet.

Ook krijgt de schoolleiding steeds vaker het verzoek van ouder(s)/verzorger(s) om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Voor de leesbaarheid van het stuk zullen we hierna spreken over ouder(s) wanneer wij ouder(s) en/of verzorger(s) bedoelen.

Een enkele keer wordt medisch handelen van leerkrachten gevraagd zoals het geven van sondevoeding of het geven van een injectie. Dit zijn handelingen die vallen onder de wet BIG en worden niet gedaan door leerkrachten van OOE. Ook het bedienen van een insulinepomp, een handeling die niet onder de wet BIG valt, zal niet worden uitgevoerd door een leerkracht van OOE.

Op de volgende pagina's volgt een verdere beschrijving. In de bijlagen vindt u het betreffende opdrachtformulier. Indien van toepassing dient dit formulier te worden gebruikt.

2.1. De leerling wordt ziek op school

Indien een leerling ziek wordt of een ongeluk krijgt op school moet de leerkracht direct bepalen hoe hij moet handelen. Soms komt een kind 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de dag last van hoofdpijn, buik- of oorpijn. Ook kan het kind bijvoorbeeld door een insect gestoken worden.

In zijn algemeenheid is een leerkracht niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootste mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is, naar huis moet. De schoolleiding zal, in geval van ziekte, altijd contact op moeten nemen met de ouders om te overleggen wat er dient te gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc.?).

Ook wanneer een leerkracht inschat dat het kind met een eenvoudig middel geholpen kan worden, dient de leerkracht eerst contact te zoeken met de ouders (of in noodgevallen een arts). Het advies is om het kind met de ouders te laten bellen waarna de leerkracht toestemming aan de ouder vraagt om een bepaald middel te mogen verstrekken.

Problematisch is het wanneer de ouders en anderen, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen medicijnen niet met toestemming van de ouders verstrekt worden. De leerkracht kan dan besluiten, eventueel na overleg met een collega, om een (huis)arts te raadplegen. Immers, een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn kan een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft dan zaak het kind voortdurend te observeren.

Enkele zaken waar u op kunt letten zijn:

- toename van pijn of misselijkheid;
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krompen);
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur) en
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid).

Leerkrachten dienen zich te realiseren dat ze geen arts zijn en moeten bij twijfel altijd (huis)arts raadplegen. Dit geldt met name wanneer de pijn blijft of de situatie verergert.

2.2. Het verstrekken van medicijnen

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens lesuren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica, of zepillen bij toevallen (een aanval van epilepsie). Binnen OOE is besloten dat leerkrachten slechts in noodgevallen en na telefonische contact met ouders of arts medicatie toedienen. Ouders dienen hiervoor naast de telefonische toestemming ook van tevoren opdracht te hebben gegeven middels het formulier uit de bijlage.

Als het gaat om noodmedicatie, zoals bijv. neusspray bij toevallen (epilepsie) of een epi-pen bij allergische reacties zullen leerkrachten van OOE door een betrokken arts geschoold dienen te worden. De school maakt met ouders afspraken over deze scholing en betrokken leerkrachten dienen na deze scholing een bekwaamheidsverklaring te ontvangen. Ouders dienen er vervolgens voor te zorgen dat op school aanwezige medicatie geschikt is voor de betreffende leerling en zich binnen de houdbaarheidsdatum bevindt. Ook in noodsituaties zal een ouder of (indien de ouder(s) onbereikbaar zijn) een arts eerst toestemming moeten geven voordat een leerkracht van OOE de medicatie daadwerkelijk toedient. Indien het gezien de situatie niet verantwoord is te wachten op toestemming van een ouder of arts, is sprake van een noodsituatie waarop de wet BIG niet van toepassing is.

Enkele praktische adviezen:

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst (in originele verpakking en uitgeschreven op naam van het betreffende kind) wanneer deze noodzakelijk zouden kunnen zijn in geval van noodsituatie(s) zoals beschreven in de vorige alinea
- Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn
- Noteer, per keer, in de incidentregistratie van het LVS dat er medicatie is toegediend en wie hiervoor toestemming heeft gegeven.
- Als een kind niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, bel dan direct de huisarts of specialist in het ziekenhuis. En stel ook de ouders z.s.m. op de hoogte.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- Zorg er altijd voor dat u alle relevante gegevens bij de hand hebt, zoals:
  - naam
  - geboortedatum
  - adres
  - huisarts en/of specialist van de leerling
  - de medicatie die is toegediend
  - welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

2.3. Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. De medicijnen dienen in een afgesloten kast of la (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard.

2.4. Het verrichten van medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van alledag op school en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn

In uitzonderlijke gevallen kunnen ouders aan schoolleiding en leerkrachten vragen om BIG – handelingen of risicovolle handelingen te verrichten. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje of het bedienen van een insulinepomp.

Binnen OOE is afgesproken dat leerkrachten deze handelingen niet verrichten. Ouders worden in staat gesteld om deze handelingen zelf op school te komen verrichten of dit uit te laten voeren door bijvoorbeeld de Stichting Thuiszorg. Ook hiervoor dienen de ouders van tevoren afspraken te maken met de schoolleiding. Speciale activiteiten zoals sportdagen, schoolreisjes en schoolkampen verdienen hierbij extra aandacht.

Bijlage 1 - Opdracht tot het verstrekken van medicijnen in geval van calamiteit

Verklaring: Opdracht tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming om in geval van een calamiteit, na overleg en met toestemming van met de ouders/verzorgers of (huis)arts, de hieronder omschreven medicatie toe te dienen aan:

naam leerling: .....

geboortedatum: .....

adres.....

postcode en plaats: .....

naam ouder(s)/verzorger(s): .....

telefoon thuis: .....

telefoon werk: .....

naam huisarts: .....

telefoon huisarts: .....

naam specialist: .....

telefoon specialist: .....

De medicatie is nodig voor onderstaande ziekte:

.....

Naam van het medicijn:

.....

Dosering van het medicijn:

.....
.....

Wijze van toediening:

.....
.....

Wijze van bewaren:

.....
.....

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q de hieronder genoemde leerkracht die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen na overleg met ouders/verzorgers en/of een arts:

Naam leerkracht: ..... van obs .....

ouder/verzorger: .....

plaats .....

datum: .....

Handtekening: .....

Bijlage 2 - Aandachtspunten bij calamiteiten

Richtlijnen

Indien zich calamiteiten voordoen ten gevolge van het toedienen van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling bij een kind, volgen hieronder richtlijnen:

- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen
- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat één van de kinderen een volwassene ophalen, waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen)
- Bel direct de ouders of huisarts/specialist van het kind
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112
- Geef door naar aanleiding van welk medicijn of (medische) handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan
- Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
  1. Naam van het kind.
  2. Geboortedatum.
  3. Adres.
  4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen persoon.
  5. Naam + telefoonnummer van huisarts c.q. specialist.
  6. Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
  1. Leg kort en duidelijk uit wat er gebeurd is.
  2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd.
  3. In geval van ziekenhuisopname, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.